

Az Alakor és a Tönke búza termesztés egyes technológiai elemei

Sokan keresik az egészséges táplálkozás lehetőségét, illetve a gabonákra allergiások, a glutén érzékenyek a megoldást a táplálkozási problémájukra.

Irodalmi adatok alapján az alakor búza az étkezési búzához viszonyítva csak 20% glutént tartalmaz, és nincs benne alfa-gliadin, amely az emésztési problémát okozza (az étkezési búza tartalmaz alfa-, béta-, gamma- és delta-gliadint). Tehát ha valaki felgyógyult a cöliakiából, vagy bél-ateresztő szindrómából, akkor kis mértékben fogyaszthatja, illetve ha egészséges, az alakor akkor is kedvezőbb élettani hatású. Ezt a tényt a szakirodalom és saját tapasztalatom is alátámasztják.

Az Alakor és a Tönke termesztésének néhány sarkalatos kérdése

Az alakor talaj-előkészítése hasonló, mint általában a gabonáknak, vetése október 1-20. között a legkedvezőbb, vetésmélység kötött talajon 2-3 cm, míg laza talajon 3-5 cm, a vetőmag norma 165-170 kg, az erős bokrosodás (18-20 kalász egy töből) miatt kevesebbet vetünk, mint a hagyományos gabonából (2,5-3,0 millió csíra). Természetesen pelyvásban, mert a pelyva védi a magot a kórokozók ellen, és így nem kell - és nem is lehet - ökológiai termesztésben csávázni. Csupasz mag esetén 40-50%-a elrohadhat a talajban.

Ha elég korán vetjük, gyorsan fejlődik, és már ősszel fedi a területet. Esetleges gyomosodás nem probléma, mert az alakor gyökere alelopátiás tulajdonsággal rendelkezik, és a gyomokat visszaszorítja. Ha mégis erősen gyomosodna, tavasszal egy enyhe gyomfésülést meghálál, mert gyorsabban fejlődik. Ősszel, figyelemmel kell kísérni a gabonafutrinka kártételét (gyomfésüléssel jelentősen csökkenthető).

A vegetációban a károsítókat kell figyelemmel kísérni. Először a vetésfehérítő jelentkezik. Több védekezési lehetőség közül választhatunk:

- Káliszappanos kezelés, mely feloldja a károsító hátán lévő zsíros ürüléket, így az UV fény előli azokat,
- Bacillus thuringiensis nevű baktérium, a Dipel, hatásosan irtja,
- a SteriClean növénykondicionáló 10 l/ha dózisban jelentősen gyéríti a kártevő lárvákat.

A virágzás stádiumában jelentkezik a Sárgarozsda, amely a SteriClean növénykondicionálóval tökéletesen kordában tartható, és egyben a virágfertőző fuzárium ellen is hatékonyan védekezhetünk vele, mert azt is gyéríti.

A viaszérésű és teljes érésű gabonát a szipolyok, poloskák szívogatják, a SteriClean riasztó és gyérítő hatása csökkenti a kártételüket.

A betakarítás az étkezési gabonák után kb. két héttel következik, amikor a szemek a pelyvák magokra kalibrált nedvességmérő szerint elérik a 14-15% nedvességtartalmat. Nagyon jól tisztító kombájnoktól egyből a tárolóba vihető, ellenkező esetben tisztítóra kell vinni! A 14% nedvességű termést max. 2,0 m magasan lehet siktárolóban tárolni. Silótárolóban többet kell szellőztetni a termést.

A betárolás előtt a magtárakat ki kell tisztítani és fertőtleníteni dalmát virágporkivonattal, a falakat meszeléssel, a mennyezeti részt sterimobbal. A padozat és a falak a zsiszikek vihetik át, a mennyezeti rész a molyokat. A magvak benedvesedése is kiválthatja a zsiszikek és a lisztbogár megjelenését, melyet széndioxiddal, vagy hűtéssel tudunk kordában tartani.

Felhasználása: Az alakor virágzás előtt kaszálható és szénaként etethető, ebben az esetben még egy növedéket ad. Silózáshoz is felhasználható vegyesen más növényekkel. Magja értékes élelmiszer, kiváló liszt alapanyag.

A tönke búza termesztéstechnológiája hasonló az alakor búzáéhoz, de van némi eltérés, ezek az alábbiak:

A tönke vetése, termesztése a tönköllybúzához hasonló, vetése október 1-20. között a legideálisabb, a vetőmag-

norma 2,5 millió csíra (175 kg/ha). Nagyobb magmennyiség hátrányos, a bokrosodás mértékét csökkenti. A vetés után feltétlenül hengerezni kell, és tavasszal is meghálálja a hengerezést, és előnyös a fejlődés szempontjából a gyomfésű használata. Más műveletet nem igényel, csak majd a betakarítást, mely normál gabona kombájnnal történhet. A dobot azonban nagyobb részre kell állítani, hogy a nagyobb méretű pelyvák szemeket ne törje.

Felhasználása a táplálkozásban sokrétű, tészták, sütemények, lisztek jó alapanyaga. Takarmányozásra is használható, széna és siló is készíthető belőle.

Végül néhány fontos megjegyzés: A műtrágyázást egyik faj sem szereti a megdőlés veszélye miatt. Gyomirtó szereket ne használjunk, 30% termés kiesést okozhat – egy-két termelő már kipróbálta, és beigazolódott. Mindkét gabona ősbúza, gyenge minőségű talajon is jól terem. Alakor átlag 2,5-3,0 t/ha, tönke 2,0-2,5 t/ha. A Tönkét kipróbáltuk 40 Ak-ás, jó minőségű területen 4,3 t/ha termést adott, de helyenként megdől.

Paszternák Ferenc
szaktanácsadó
(nyugalmozott adjunktus)

Felhasznált irodalom:
Alakor organikus termesztése, Elitmag 2010. 05.12.
Tönke: a homokhátsági szántó új gabonája, Biokotroll, 2013.03.13.
Saját termelési tapasztalat (5 év)

Alakor - Triticum Monococcum

(fotó:

www.naturgoldeurope.hu)

Tönke - Triticum Dicoccum

(fotó:

www.naturgoldeurope.hu)

